

RAPPORT

MARKEDSKONTROL AF BYGGEVARER I KONTAKT MED DRIKKEVAND

Denne rapport sammenfatter den proaktive markedskontrolindsats for byggevarer i kontakt med drikkevand, "Godkendt Til Drikkevand"-ordningen (GDV).

Indsatsen blev påbegyndt med udsendelse og offentliggørelse af informationsmateriale fra juli til oktober 2015 og efterfulgt af kontrolbesøg i november og december 2015. Sagsbehandlingen blev påbegyndt i januar 2016 og afsluttet med færdigbehandlingen af den sidste sag i november 2016.

Rapport – Markedskontrol af byggevarer i kontakt med drikkevand

J.nr.: BS0702-00153

Rapporten findes i pdf-format på www.byggevaereinfo.dk.

Indhold

1. Indledning	3
1.1 Baggrunden for indsatsen	4
1.2 Nedsættelse af følgegruppe.....	4
1.3 Informationsindsats	5
1.4 Udvalgelse af produkter og besøgssteder.....	5
2. Resultatet af markedskontrolindsatsen	7
2.1 Revision af GDV-reglerne undervejs i markedskontrolindsatsen	8
3. Konklusioner og opfølgning	9
3.1 Konklusioner	9
3.2 Opfølgning.....	9

1. Indledning

Denne rapport sammenfatter den proaktive markedskontrolindsats for byggevarer i kontakt med drikkevand, "Godkendt Til Drikkevand"-ordningen (GDV). Indsatsen blev påbegyndt med udsendelse og offentliggørelse af informationsmateriale i juli til oktober 2015 og efterfulgt af kontrolbesøg i november og december 2015. Sagsbehandlingen blev påbegyndt i januar 2016 og afsluttet med færdigbehandlingen af den sidste sag i november 2016.

Under gennemførelse af indsatsen, trådte der med virkning fra den 1. juli 2016 nye regler i kraft, ligesom selve administrationen af GDV-ordningen siden er flyttet fra Teknologisk Institut til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Undersøgelserne bag rapporten vedrører både overholdelse af de regler, der gjaldt før 1. juli 2016, og nogle af de nugældende regler.

Indsatsen blev påbegyndt under den daværende Energistyrelse, og overgik til den daværende Trafik- og Byggestyrelse med ressortomlægningen i sommeren 2015.

Indsatsen blev gennemført med bistand fra Dansk Standard.

Rapporten beskriver processen for udførelsen af informationsindsatsen og kontrolbesøgene, erfaringer fra sagsbehandlingen og informationskampagnen, samt de vigtigste konklusioner og opfølgning.

Den proaktive indsats omhandlede kontrol af, om de byggevarer til kontakt med drikkevand, som blev markedsført og solgt:

- havde en GDV-godkendelse eller en gældende eller forlænget sundhedsmæssig VA-godkendelse og
- om de var dråbemærket korrekt.

1.1 Baggrunden for indsatsen

Gennemførelsen af den proaktive markedskontrolindsats for byggevarer i kontakt med drikkevand i 2015/16 skal ses i lyset af dels den udvikling, der har fundet sted på området, herunder reguleringen af området, dels tidligere markedskontrolindsatser i 2008, 2009 og 2011, andre undersøgelser og tiltag og dels resultaterne heraf.

I forbindelse med at GDV-ordningen trådte i kraft den 1. april 2013, blev der indført et ommærkningskrav for alle VA-godkendte byggevarer, der herefter skulle være ommærket til det nye Dråbemærke senest den 1. april 2014.

I forbindelse med etableringen af GDV-ordningen blev der i april 2013 sendt informationsbreve ud til brancheorganisationer og de store byggemarkedskæder om både GDV og om ommærkningskravet.

Gennemførelsen af indsatsen skal desuden ses i lyset af den store udbredelse og anvendelse af produkterne, produkternes sundheds- og sikkerhedsmæssige risici samt på konkurrencesituationen på markedet.

Herudover var gennemførelsen af indsatsen blevet anbefalet af branchen.

1.2 Nedsættelse af følgegruppe

Der blev i februar 2015 nedsat en følgegruppe med medlemmer fra branchen. Følgegruppen bestod af repræsentanter fra DI-Handel, DI-Byg, Arbejdsgiverne, VELTEK, Danske Byggecentre, Vejdirektoratet, Rørforeningen, Dansk Erhverv, Teknik og Dansk Standard.

Det første møde med følgegruppen blev holdt i februar 2015, hvor Energistyrelsens oplæg vedrørende indsatsen blev drøftet. På mødet blev det besluttet, hvilke typer af produkter samt hvilke typer af virksomheder, der skulle kontrolleres.

Følgegruppen deltog i øvrigt i forberedelserne af indsatsen, herunder forberedelse af informationsindsatsen, og blev løbende informeret om status for indsatsen.

Branchepanelet for markedsovervågning af byggevarer blev også løbende orienteret om indsatsen.

Ved afslutning af markedskontrolindsatsen blev resultaterne af kontrolindsatsen og opfølgning drøftet med Ekspertgruppen (tidligere Branchepanelet) på et møde i november 2016. Ekspertgruppen har desuden fået tilsendt den afsluttende rapport.

1.3 Informationsindsats

Forud for kontrolindsatsen blev der gennemført en informationsindsats. Informationsindsatsen tog sigte på at informere om Godkendt til drikkevand-ordningen, reglerne på området og den kommende kontrolindsats.

Informationen blev udbredt gennem flere kanaler:

- Informationsmateriale på byggevareinfo.dk,
- Link til hjemmesiden godkendttildrikkevand.dk (hjemmesiden for det tidligere GDV-sekretariat og GDV-ordningen),
- Information på engelsk på Produktkontaktpunktet,
- Information gennem Brancheforeninger på dansk og engelsk,
- Artikler i enkelte fagblade samt
- Brev til 3000 virksomheder

Følgegruppen havde informationsmaterialet til gennemsyn og havde mulighed for at kommentere det. Efter bearbejdning og endelig godkendelse i Energistyrelsen blev informationsmaterialet udsendt via de ovenfor beskrevne kanaler.

På følgegruppemødet i februar 2015 udtrykte branchen ønske om, at informationsindsatsen først blev gennemført efter, at der var trådt nye regler i kraft i maj 2015, idet det ellers ville være forvirrende for virksomhederne. Informationsmaterialet blev således udsendt fra juli til oktober 2015.

1.4 Udvælgelse af produkter og besøgssteder

De udvalgte produkttyper var køkkenarmaturer, fittings, plastslanger og et multifunktionelt armatur.

Udvælgelseskriterierne for produkterne var at dække forskellige varetyper på baggrund af det vurderede markedsvolumen og potentielle sundhedsproblemer for de enkelte produkter. Der var fokus på forkromede/forniklede produkter, plast og elastomere.

Der blev foretaget 19 kontrolbesøg (heraf 4 internetkontrolbesøg). Ved hvert kontrolbesøg blev udtaget ét produkt. De fysiske kontrolbesøg var fordelt over fem besøgsdage i henholdsvis Nordjylland, Midtjylland, Fyn, København og Nordsjælland.

Det blev tilstræbt at besøge forskellige parter i produkternes leveringskæde. En del af de besøgte havde både en fysisk butik og en web-shop, men ses på besøgsstedernes hovedkategorier blev følgende besøgt:

- 2 fabrikanter
- 5 grossister
- 3 designforretninger
- 3 almindelige forretninger
- 3 byggecentre
- 3 web-shops

Virksomhederne blev udvalgt med henblik på at få en god fordeling af forskellige typer og størrelser, så både store og små virksomheder blev omfattet af kontrollen, og hvor de forskellige prissegmenter blev dækket ind. Der var ligeledes fokus på at udvælge nogle af de aktører, som står for en stor del af volumen på det danske marked.

Ved udvælgelse af virksomhederne blev der endvidere taget hensyn til geografi, således at kontrollen havde en så stor geografisk spredning i landet som muligt.

Reaktive sager

Fire af virksomhederne var udvalgt, fordi deres produkter tidligere havde været anmeldt til styrelsen for ikke at overholde reglerne.

Web-shops

Der blev udvalgt førende web-shops på markedet, som både havde internetadresse og fysisk adresse. Desuden blev udvalgt to web-shops, som lå i grænselandet og solgte mange udenlandske produkter.

Forretninger og byggecentre

Store forretninger og byggecentre blev valgt ud fra, hvem der anslået havde de største markedsandele og samtidig et stort udbud af produkter, omfattet af GDV-ordningen. Der blev udvalgt virksomheder i både lavpris- og højprissegmentet. Af små forretninger blev valgt en butik i centrum af København, som måtte forventes at have en potentiel stor kundekreds blandt private samt en butik, som i københavnsområdet dækker Østerbro og Hellerup.

Grossister

Der blev valgt nogle store aktører på markedet samt en mindre, men ekspanderende grossist.

Fabrikanter

Der blev valgt en stor dansk fabrikant samt en virksomhed med hovedsæde i Sydeuropa, som på det danske marked solgte mere specielle armaturer.

Storkøkkenforretning

Af storkøkkenforretninger blev valgt en af landets største.

Designforretninger

Designforretningerne blev valgt ud fra deres størrelse og placering, der hvor der forventedes, at markedet var størst for designprodukter.

Virtuelle/internet besøg

De virtuelle besøg blev udvalgt ud fra det perspektiv, at de udvalgte virksomheder havde en tilhørende web-shop, hvor det var enkelt at vælge varer og kontrollere.

Kontrollerne blev gennemført ved uanmeldte besøg hos virksomhederne. Det er det almindelige udgangspunkt i forbindelse med proaktive indsatser, at styrelsen gennemfører en informationsindsats efterfulgt af uanmeldte kontrolbesøg hos virksomhederne.

2. Resultatet af markedskontrolindsatsen

Dette afsnit indeholder resultaterne fra markedsovervågningsindsatsen.

De 19 kontrolbesøg blev gennemført i november og december 2015.

Trafik- og Byggestyrelsen blev taget godt imod af virksomhederne, og næsten alle de besøgte steder kendte til GDV-ordningen.

Flere steder gav forhandlere dog udtryk for, at de ikke kendte reglerne, og mente at det var deres leverandørs ansvar at have styr på reglerne, og ikke forhandlerens ansvar.

I sagsforløbet gav flere fabrikanter udtryk for, at der var store udfordringer forbundet med den daværende GDV-ordning.

Efter kontrolbesøgene udsendte Dansk Standard besøgsrapporter til virksomhederne, som herefter havde mulighed for at eftersende dokumentation. Trafik- og Byggestyrelsen modtog endelige besøgsrapporter fra Dansk Standard i januar 2016.

På baggrund af de indsamlede data, blev der herefter foretaget en sagsbehandling af Trafik- og Byggestyrelsen.

Et mindre antal af sagerne blev afsluttet på det foreliggende grundlag uden fremsendelse af partshøring fra styrelsens side, idet virksomhederne i forbindelse med kontrolbesøget havde fremvist tilfredsstillende dokumentation for deres produkter.

I de fleste af sagerne fremsendte Trafik- og Byggestyrelsen partshøring og anmodning om oplysninger til virksomhederne på grund af fejl og mangler i dokumentationen og mærkningen af produkterne. I et større antal af sagerne blev der også givet påbud om at få bragt tingene i orden.

Der blev oprettet og behandlet 7 afledte sager. Afledte sager, er sager, der blev åbnet over for en leverandør eller producent af det kontrollerede produkt, fordi den besøgte forhandler markedsførte og solgte det kontrollerede produkt uden godkendelse eller korrekt GDV-mærkning.

Styrelsen behandlede således 26 sager i alt.

Gennemgangen af sagerne viste følgende:

- 4 steder dokumenterede, at produktet var godkendt og korrekt mærket
- 14 manglede eller havde forkert mærkning
- 6 steder var der ingen godkendelse
- 2 steder var der vildledende markedsføring
- 2 steder var der uoverensstemmelse mellem emballage og indhold

Af dem der havde en godkendelse, var der én, der havde en GDV-godkendelse, mens de resterende havde en gyldig forlænget VA-godkendelse.

2.1 Revision af GDV-reglerne undervejs i markedskontrolindsatsen

I maj og juni 2016 var en revidering af GDV-bekendtgørelsen under udarbejdelse. Det blev derfor besluttet at sætte sagsbehandlingen i bero, indtil de nye regler var trådt i kraft.

Den nye bekendtgørelse trådte i kraft 1. juli 2016. De vigtigste ændringer var, at mærkningen med dråbemærke nu var frivillig, og at der var mulighed for at leve op til godkendelseskravet ved enten at fremvise en GDV-godkendelse/sundhedsmæssig VA-godkendelse eller, som det nye, ved at fremvise tysk, hollandsk eller svensk certifikat/godkendelse af produktet.

Sagsbehandlingen blev genoptaget i juli 2016.

Som følge af ændringen af reglerne blev de 14 sager, der vedrørte forkert mærkning, afsluttet uden at forfølge forholdet yderligere.

De 6 virksomheder, der tidligere havde fået et påbud om at sørge for at få en GDV-godkendelse, fik tilsendt et nyt påbud med mulighed for at opfylde de nye regler.

Ingen af virksomhederne benyttede muligheden for at opfylde påbuddet ved at fremvise tysk, hollandsk eller svensk certifikat/godkendelse af produktet.

Den sidste sag blev færdigbehandlet i november 2016.

5 virksomheder blev politianmeldt med indstilling om bøde. Ved seneste henvendelse til politikredsene var tilbagemeldingen, at én virksomhed havde betalt politiets bødeforelæg og to sager afventede tildeling af sagsbehandler. To politikredse besvarede ikke styrelsens henvendelse.

På mødet i november 2016 med Ekspertgruppen for markedsovervågning af byggevarer var der forståelse for og opbakning til den linje, styrelsen havde lagt i sagsbehandlingen efter ændringen af reglerne.

3. Konklusioner og opfølgning

Set i lyset af, at reglerne blev ændret undervejs i kontrolindsatsen, er det begrænset, hvad der kan drages af konklusioner og gennemføres af opfølgning på baggrund af indsatsen. Nedenstående konklusioner og opfølgning afspejler dette.

3.1 Konklusioner

Styrelsen har på baggrund af resultatet af kontrolindsatsen (juli 2015-november 2016) konkluderet følgende:

- Næsten alle de besøgte steder vidste, der fandtes en GDV-ordning, hvilket er positivt.
- Flere steder gav forhandlere dog udtryk for, at de ikke kendte de specifikke regler, og mente at det var deres leverandørs ansvar at have styr på reglerne og ikke forhandlerens ansvar.
- Flertallet havde godkendelse af produktet, hvilket er positivt. Der var dog således også nogle, der ikke havde en godkendelse eller et certifikat. Heraf har én dog efterfølgende fået en godkendelse, og to vedrører det samme produkt.
- De fleste havde ingen mærkning eller fejl i mærkningen. Da mærkningskravet imidlertid blev ophævet den 1. juli 2016, blev der efterfølgende set bort fra denne overtrædelse.

3.2 Opfølgning

Under gennemførelse af kontrolindsatsen, er GDV-ordningen blevet ændret pr. 1. juli 2016, hvor mulighederne for at markedsføre og sælge produkter i kontakt med drikkevand blev udvidet og forbedret.

Branchen har i marts 2017 oplyst, at ændringerne har haft en positiv betydning for markedet, da mange har benyttet åbningen for brugen af de udvalgte udenlandske certifikater og godkendelser.

De ændrede GDV-regler og de nye muligheder for markedsføring og salg af produkter fremgår af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens hjemmeside med beskrivelse af ordningen og link til vejledningen til bekendtgørelsen, ligesom hjemmesiden og vejledningen løbende forbedres.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har desuden iværksat en række andre initiativer, herunder:

- Kontaktet alle ansøgere med et nyhedsbrev i august 2016, der orienterede om ændringerne. I den forbindelse valgte en række ansøgere at trække deres GDV-ansøgning tilbage og benytte de nye muligheder i ordningen.
- Hjemtaget sagsbehandlingen af ansøgninger pr. 1. januar 2017 og nedlagt det tidligere GDV-sekretariat.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har vedrørende selve indsatsen:

- Orienteret branchen om resultaterne af GDV-indsatsen, så de kan følge op over for deres medlemmer.
- Offentliggjort den afsluttende rapport på styrelsens hjemmeside.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen står desuden til rådighed for besvarelse af spørgsmål vedrørende GDV-ordningen og reglerne.